

**מגפת הקורונה:
ניתוח ראשוני של
ההשלכות הכלכליות
והמדיניות הנדרשת**

פרופ' קרנית פלוג

סגנית נשיא למחקר במכון הישראלי לדמוקרטיה;
החוג לכלכלה באוניברסיטה העברית

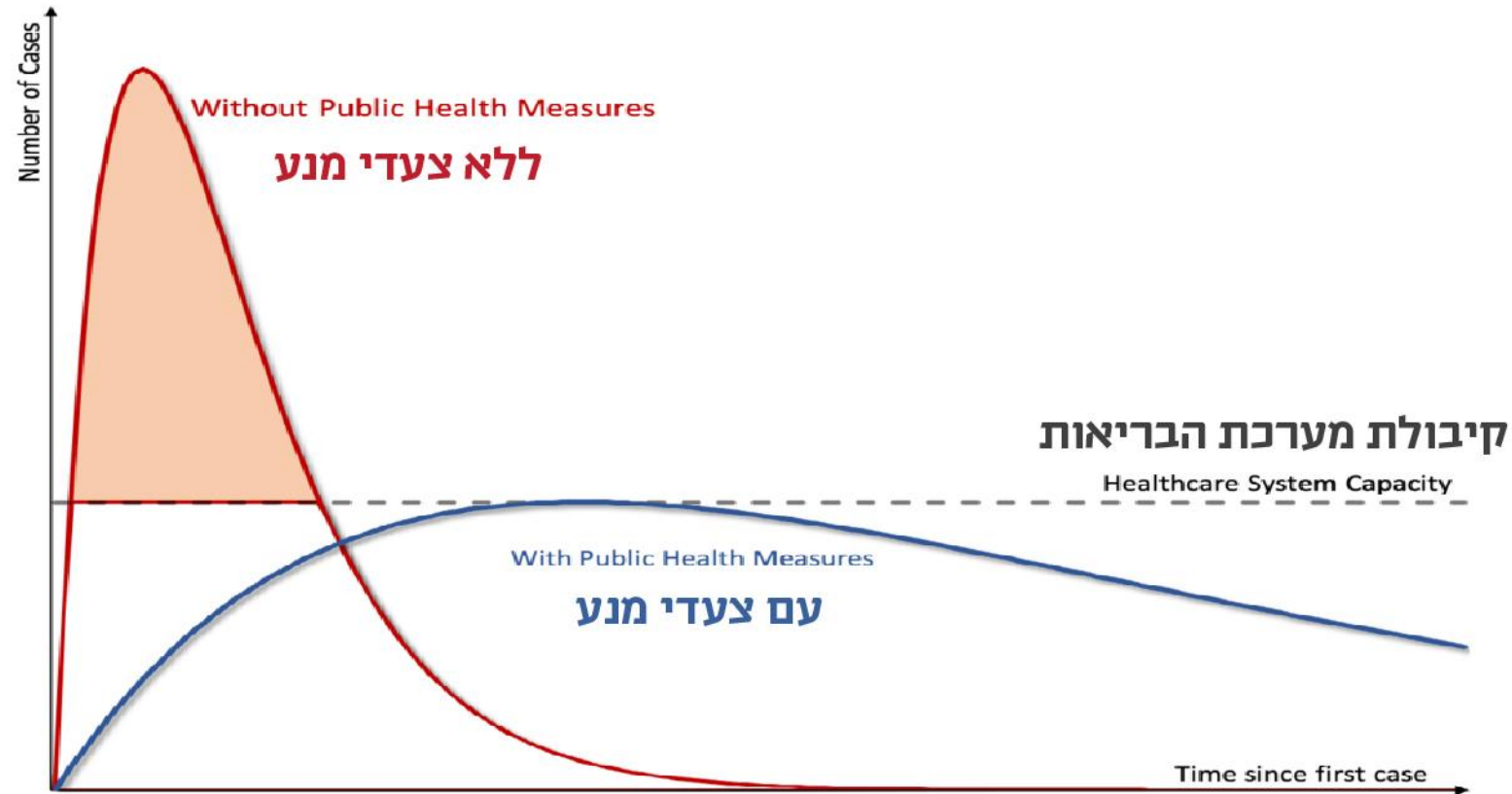
משבר בריאותי וכלכלי גלובלי

- התפרצות מגפת הקורונה וצעדי המנע שננקטו ע"י ממשלות ברחבי העולם כדי למנוע את התפשטות הנגיף מדרדרים את העולם במהירות למשבר כלכלי.
- מיתון גלובלי כנראה בלתי נמנע, אך את חומרתו ומשכו אופפת אי וודאות רבה.
- אלה תלויים בהתפשטות המגיפה, בחומרת ומשך הצעדים המגבילים שינקטו, ובתגובת המדיניות הכלכלי.
- ממשלות נדרשות לקבל החלטות במהירות רבה, תוך הצורך לעשות בחירות לא פשוטות.
- למגיפה ולצעדים השלכות בריאותיות וכלכליות שאינן ידועות.

מדד הדאו-ג'ונס

השטחת עקומת המגיפה

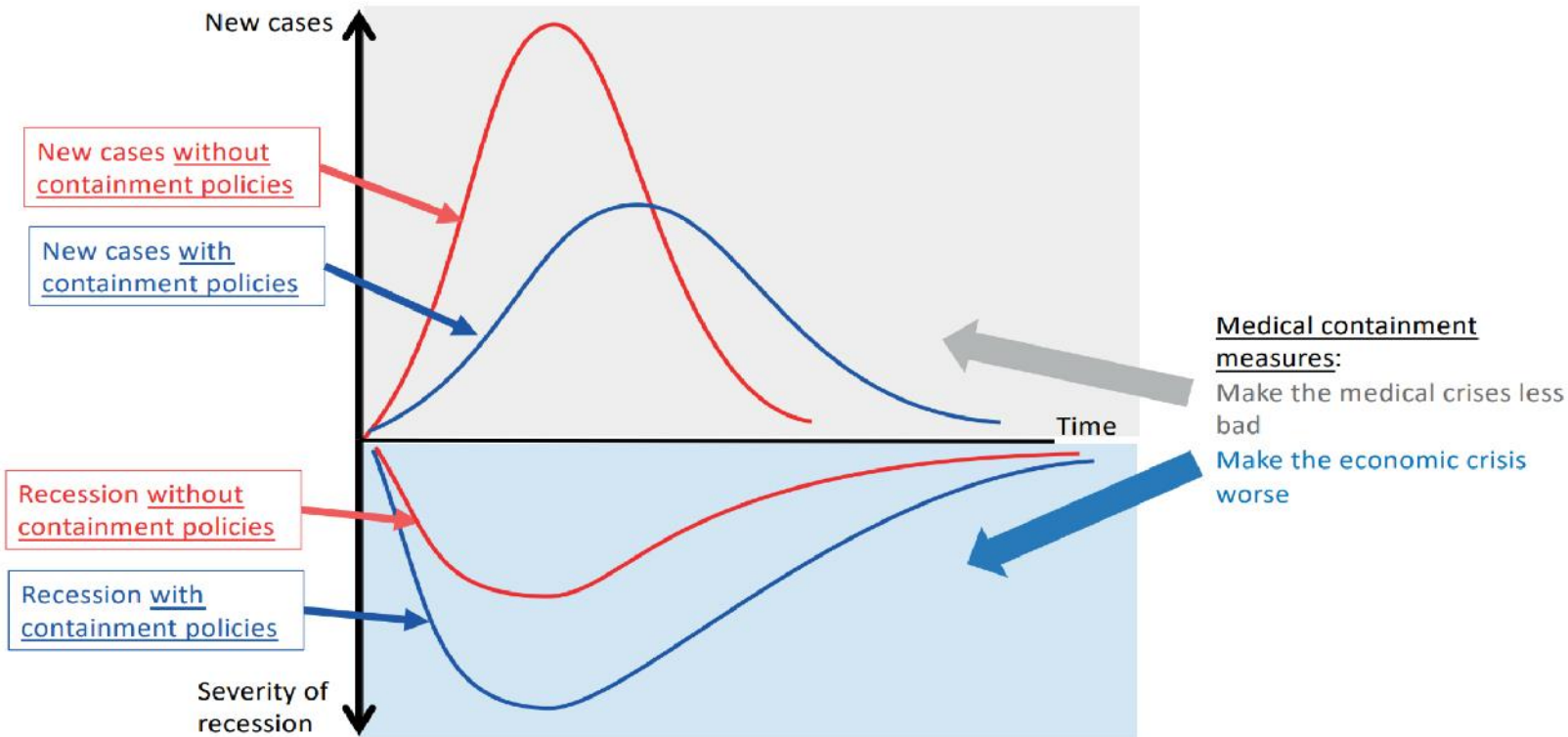

Source: Policy Brief 23: Pierre-Olivier Gourinchas

השלכות "השתחת העקומה"

- פחות נדבקים בכל נקודת זמן, אבל לא ברור מה תהיה ההשפעה על מספר החולים הכולל (אלא אם ימצא בינתיים חיסון).
- מניעת הצפה של מערכת הבריאות, ופחות מתים, שכן מי שיזדקק למכונת הנשמה יזכה לטיפול המתאים.
- דחייה של שיא המגפה והארכת משכה - מה שמעלה את המחיר הכלכלי.
- הגברת הסיכוי שבמרוצת הזמן ימצא טיפול יעיל ו/או חיסון מפני הנגיף.

אבל, השטחת העקומה מעמיקה את עקומת המיתון

Source: Author's elaboration, inspired by illustrations in the chapter by Gourinchas.

Source: Richard Baldwin and Beatrice Weder di Mauro Eds (2020) "Mitigating the COVID Economic Crisis: Act Fast and Do Whatever It Takes" A VoxEU.org Book CEPR.

ההשפעה הכלכלית של המגיפה וצעדי המנע: זעזוע היצע וזעזוע ביקוש

- שיבושים בשרשרת האספקה בתחילה בשל השבתה בסין ובדרום מזרח אסיה, ולאחר מכן בשל המגבלות/השבתה של התעופה, ענפי התיירות והפנאי והפעילות העסקית (המתמתנת במקצת ע"י עבודה מרחוק).
- השבתת הפעילות והגבלות התנועות פוגעות בהיצע ובביקוש-היצור מושבת חלקית והצריכה מושבתת חלקית.
- הירידה בערך הנכסים הפיננסיים ובעקבותיה ירידת העושר של הציבור פוגעת בצריכה הפרטית ובהשקעות; אי הוודאות מעצימה את הפגיעה.
- הפיטורין והחל"ת גוררים גם הם פגיעה בצריכה.
- פיטורין ופשיטות רגל, ככל שיהיו נרחבים יותר יקשו על ההתאוששות; קשה (ויקר) להקים עסק חדש.
- לכן הממשלה צריכה לסייע למשקי בית ועסקים לגשר ולאפשר להם לשרוד, ובשלב הבא לתמוך בהתאוששות של המשק.

אומדן לפגיעה בכלכלה (אובדן תוצר) כתוצאה מכלל צעדי ההגבלות בהם נקטה הממשלה

החמרה בהגבלת הפעילות		על פי ההחלטות הקיימות		מידת ההשבתה של המשק	
49%		35%		מועד סוף ההשבתה	
סוף מאי	סוף אפריל	סוף מאי	סוף אפריל	מיליארדי ש"ח	עלות השבתה מכלל הצעדים
126.8	69.2	90	50	אחוזי תוצר	
9.0	4.9	6.4	3.5		

בנוסף, התפרצות נגיף הקורונה פגעה בכלכלה גם דרך צמצום הביקושים החיצוניים, אפקט עושר של מחירי נכסים ועוד. גורמים אלה אינם חלק מהחישובים בשקף זה.

העלות הכלכלית של השבתת המשק

12	8	5		אורך ההשבתה, בשבועות
8.6%	6.8%	5.0%	השבתה חלקית	פגיעה כוללת בתוצר
17.7%	12.8%	9.3%	השבתה כוללת	
8.8%	7.6%	6.5%	השבתה חלקית	גירעון כולל
15.5%	11.8%	9.3%	השבתה כוללת	

מקור: משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי

המדיניות הנדרשת

- ריחוק חברתי (פיסין), בידוד והשבתה חלקית כדי להאט את ההדבקה ולצמצם את מספר הנדרשים לטיפול נמרץ בכל רגע נתון לקיבולת של מערכת הבריאות.
- בהמשך, צמצום הדרגתי של הסגר וההשבתה, על בסיס מידע מבדיקות נרחבות על מוקדי סיכון ואוכלוסיות בסיכון.
- תימרוץ פיסקלי והרחבה מוניטרית כדי למנוע העצמה של הנזק והשלכות ארוכות טווח של ההשבתה.

צעדי המדיניות הפיסקלית

- חבילת תמרוץ פיסקלית - מדיניות מרחיבה כחלק ממדיניות אנטי-מחזורית שתכלול:
 - הקצאת משאבים למערכת הבריאות ולמערכות אחרות התומכות ביישום המדיניות
 - דמי אבטלה, גם לאלה שאינם זכאים על פי החוק הקיים (מעל גיל פרישה, חל"ת) והקלת התנאים (הארכת תקופת הזכאות, צמצום תקופת האכשרה)
 - תימרוץ להעסקה מחדש של היוצאים לחל"ת
 - תמיכה בעצמאים ובעלי עסקים קטנים
 - דחייה/פטור מתשלומי חובה - מע"מ, ארנונה, ביטוח לאומי, מקדמות מס הכנסה, חשמל, מים
 - אשראי בערבות מדינה לעסקים קטנים ובינוניים
 - פיצוי חלקי לעסקים שנפגעו באופן חמור ביותר (בפדיון השנתי) מההשבתה הכפויה

המדיניות הנדרשת

צעדים מוניטריים

- אספקת נזילות בש"ח ובמט"ח.
- הקלה במגבלות אשראי לעסקים ומשקי בית שנקלעו למצוקה זמנית.
- רכישת אג"ח (תפעל לירידת כל עקום הריביות).

תכניות הסיוע ברחבי העולם

מקור: IMF
ועיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה

תוכניות הסיוע הפיסיקלי ברחבי העולם

באחוזי תוצר, לא כולל הלוואות ואשראי בערבות מדינה

הנתון לגבי ישראל - ע"פ הודעת האוצר שמתוך חבילת סיוע של 80 מיליארד ש"ח, 32.5 יופנה לאשראי ומענה תזרימי

תוכניות הסיוע - הלוואות בערבות מדינה

באחוזי תוצר, כולל נתונים חלקיים רק לגבי המדינות שפרסמו צעדי אשראי מדינה שאין לגביה נתון = טרם פורסמו הצעדים [אין להסיק מכך שלא יהיו]

חבילת הסיוע למשק הישראלי בגובה 80 מיליארד ש"ח

תמיכה בעסקים

17.6

מיליארד ש"

תמיכה בשכירים

- מענק לשכירים בני 67 ומעלה
- הרחבת תוכנית הכשרות מקצועיות - עלות המהלך 200 מיליון ש"
- קיצור תקופת ההכשרה לדמי אבטלה והארכת הזכאות - עלות המהלך 14 מיליארד ש"
- דחיית תשלום אגרות ממשלתיות והקדמת תשלומי מענק עבודה

7.7

מיליארד ש"

תמיכה בצמיחה

- פתרונות מימון להייטק בעלות 1.5 מיליארד ש"
- שיפור שירות לאזרח באמצעות דיגיטציה בעלות של 300 מיליון ש"
- האצת פרויקט תשתיות בעלות של 1.1 מיליארד ש"
- הקצאת 4.8 מיליארד ש"ח נוספים לטובת האצת המשק

11

מיליארד ש"

תמיכה במערכת הבריאות

- רכישת ציוד ותרופות
- תוספת כוח אדם
- בניה ותחזוק של מתקני חולים
- תגבור פעילות מד"א
- הפעלת מוקדים לפניית ציבור
- הסברה

חבילת הסיוע למשק הישראלי בגובה 80 מיליארד ש"ח

43.7
מיליארד ש"ח

עסקים גדולים

עסקים קטנים ובינוניים

תמיכה בעסקים

קרן הלוואות בערבות המדינה לקבלת הלוואה של עד 8% מהמחזור השנתי. עלות המהלך 7 מיליארד ש"ח.

הרחבת הזכאות לסיוע בקרן הלוואות בערבות מדינה, הקטנת הביטחונות של בעל העסק, ושיפור תנאי הריבית.

אשראי
לעסקים

הקמת קרנות השקעה משותפות לממשלה ולגופים המוסדיים לסיוע מימון פעילות.

מענק לעצמאים: שני מענקים חודשיים של עד 6,000 שקל בחודש הזה, ועד 8,000 שקל בחודש הבא - עלות המהלך 3 מיליארד ש"ח.

דחיות תשלומי מע"מ, ארנונה, חשמל ומים, אגרות ממשלתיות - עלות המהלך 9 מיליארד ש"ח

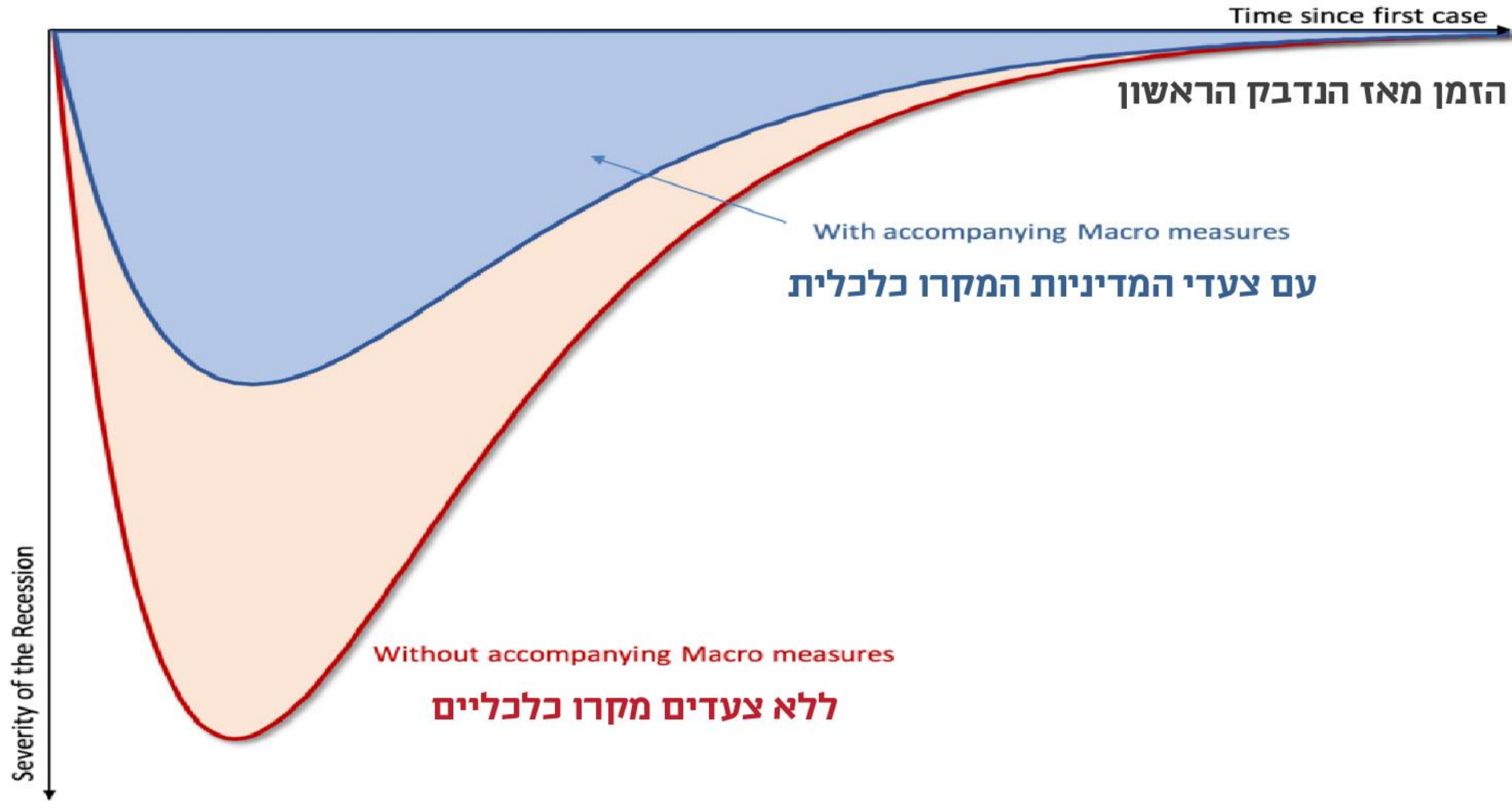
סבסוד

הפחתה בארנונה לעסקים בשיעור שנתי של 25%, ופטור ממוקד בענפים שנפגעו במסגרת העסקים ייהנו משלושה חודשים ארנונה חינם (מרץ-מאי). עלות הצעד - 2.7 מיליארד ש"ח

החזר מקדמות מס בגין פברואר-מרץ (ישולם בשני מהלכים), בעלות של כ-3 מיליארד ש"ח

מסלולי סיוע לעסקים בהתאמות להנחיות משרד הבריאות וחבילה להפחתת הרגולציה

השטחת עקומת המיתון

Source: Policy Brief 23: Pierre-Olivier Gourinchas

תודה רבה

